

Projekt "Veje til en professionel karriere"

Rapport
fra en DAM-undersøgelse

Oktober 2009

Forsidefoto: SpringStrings. Med tilladelse af Lyngby-Tårnbæk Musikskole

DAM (Dansk Amatørmusik) er en paraplyorganisation over de klassiske danske amatørkor- og orkesterorganisationer.

Sekretariatsadresse: Rosenkrantzgade 31, 3., 8000 Århus C.

Undersøgelsen er gjort mulig og finansieret af Kulturministeriets pulje til "Projekt til udvikling af amatørkultur, amatørkunst og frivilligt kulturelt arbejde".

Indhold

Undersøgelsens formål	4
Et eventuelt fremtidigt kursussamarbejde	4
Undersøgelsens gennemførelse	5
Undersøgelsens resultater	6
Generel kommentar	13
Det videre arbejde	13
Artikel: I spændingsfeltet mellem professionel og amatør	15
Bilagsdel	
- bilag 1: Projektbeskrivelse	18
- bilag 2: Respondenternes supplerende kursusønsker	20
- bilag 3: Respondenternes supplerende kommentarer	24

Undersøgelsens formål

Projektet har baggrund i det faktum, at alle professionelle musikere har været amatører. De fleste af dem har gennemgået en udvikling via amatørmusikkens orkesterarbejde og deltagelse i dennes kurser, stævner o. lign. Det bidrag, som amatørmusikken har ydet og kan yde i skabelsen af professionelle musikere, er således af stor betydning. DAMs formål med undersøgelsen har været at sætte fokus på dette bidrag samt hente inspiration fra den professionelle musikverden til at "løfte" eller udbygge kursusvirksomheden, eventuelt med henblik på øget samarbejde med den instituerede del af landets musikundervisning (konservatorier, musikskoler etc.), jf. beskrivelsen i bilag 1.

En række af de foreslåede kursustemaer (bilag 2 og 3) vil amatørmusikken ikke have muligheder for at tage op. Men andre kursustyper vil være helt oplagte at udvikle, eksempelvis "Markedsføring" og "Rekruttering", hvor en mere professionel håndtering ville komme vore orkestre og deres ledere til gode.

Et eventuelt fremtidigt kursussamarbejde

Der er en naturlig uddannelsesmæssig skillelinje mellem (kommende) professionelle musikere og amatørmusikere. Alligevel kan et bredere kursussamarbejde udvikles. Eksempelvis har mange i undersøgelsen efterlyst orkesterpraktik på konservatorierne, hvilket nogle af vore orkestre måske kunne bidrage med. Tilsvarende har også professionelle musikere mulighed for at frekventere DAMs dirigentkurser, hvilket nogle allerede har benyttet sig af.

Med en forventet kursusudvikling omkring "Markedsføring" og "Rekruttering" vil amatørmusikken kunne tilbyde såvel professionelle som musikstuderende deltagelse.

Med tilladelse af Dansk Accordeon og Harmonika Orkester Forbund (DAHOF)

Alt i alt tror vi, at vi med en tættere kontakt til konservatorier og musikskoler, kan nyttiggøre kursustilbud på et bredere plan til gavn for professionelle og amatører. Det er vort håb, at undersøgelsen vil skabe interesse for at få organiseret et sådant samarbejde, evt. ved oprettelse af et kontaktudvalg mellem amatørmusikken, konservatorier og musikskoler.

Dette vil kunne bidrage til, at den nuværende forholdsvis skarpe skelnen mellem musikverdenens amatører og professionelle blødes op i respekt for hinandens arbejde og i et samarbejde, der ikke skader, men tværtimod styrker alle de udøvende til gavn for samfundets kulturliv.

Undersøgelsens gennemførelse

Undersøgelsen blev gennemført ved udsendelse af et spørgeskema til medlemmerne af landets professionelle orkestre. Det resulterede i svar fra 142 musikere, hvis gennemsnitsalder er ca. 52 år. Aldersmæssigt fordeler de sig med 5 personer under 30 år, 38 mellem 30 og 39 år, 46 mellem 40 og 49 år, 32 mellem 50 og 59 år samt 18 over 60 år. 3 personer har ikke angivet deres alder. Alle instrumenttyper er repræsenteret.

Undersøgelsens resultater

Besvarelseserne på skemaet:

Spørgsmål 1: Hvor modtog du din første musikundervisning?

Privat	52	36 %
Musikskole	61	43 %
Garde el. anden type musikkorps	29	21 %
Folkeskolen	0	--

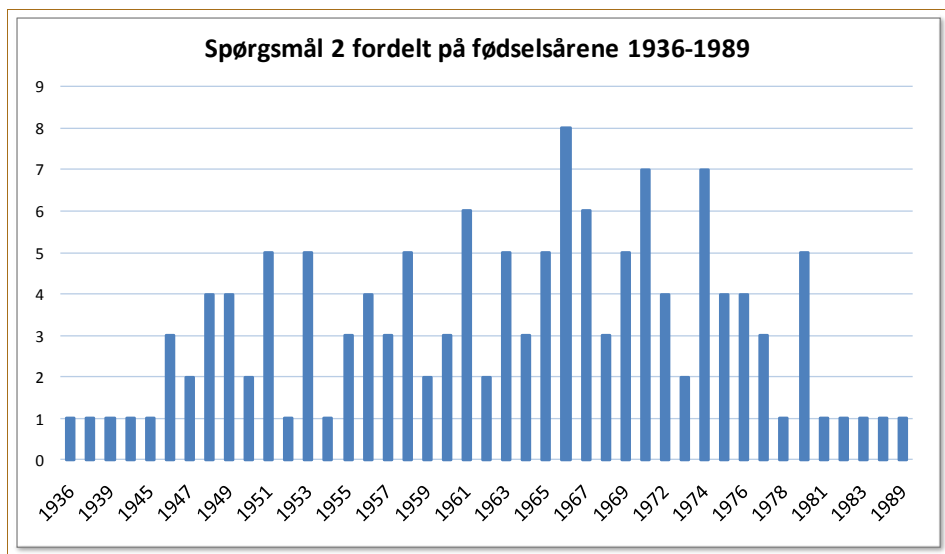
Kommentar

Musikskolerne står for en væsentlig del af begynderundervisningen, ikke mindst hos de yngre generationer, mens folkeskolen scorer et "0". Dette er ikke uventet, da folkeskolens musikundervisning i mange år har været koncentreret om det vokale. Faget hed også i mange år "Sang". Instrumentbehandling har dog også indgået i undervisningen mange steder, men ikke på en måde, som har medført, at respondenterne opfatter aktiviteterne som egentlig instrumental undervisning.

Selv om musikskolernes udbredelse ikke har så mange år på bagen, viser besvarelseserne, at de udgør en væsentlig faktor, som i årene fremover bør gives bedst mulige rammer af hensyn til det danske musiklivs udvikling.

Spørgsmål 2: Har musikundervisningen i folkeskolen bidraget til at stimulere din musikinteresse?

Ja, i høj grad	23	16 %
Ja, i nogen grad	34	24 %
Ikke i særlig grad	43	30 %
Slet ikke	42	30 %

Kommentar

Folkeskolens musikundervisning har ifølge besvarelsene været med til at stimulere ca. 40 % af respondenterne. Det er dog en positiv oplysning, som understreger vigtigheden af denne undervisnings eksistens, selv om man også må konstatere, at folkeskolen var bedst til at stimulere de elever, der gik i skole i 1970'erne.

Med tilladelse af Dansk Amatør Orkester Samvirke (DAOS)

Spørgsmål 3: Har du i barndommen eller ungdommen været medlem af et amatørorkester?

Ja	122	86 %
Nej	20	14 %

I bekræftende fald hvor længe:

>1 år	0	--
1-3 år	14	12 %
< 3 år	105	88 %

Kommentar

Besvarelsene underbygger tidligere rapporter, der beskriver amatørmusikkens store udbredelse som fritidsaktivitet, herunder i form af deltagelse i sociale fællesskaber og som grundlag for en professionel tilværelse som musiker.

Spørgsmål 4: Hvordan vurderer du betydningen af amatørorkestertiden for din senere musikalske udvikling og professionelle karriere?

Meget vigtig	96	69 %
Vigtig	30	22 %
Ikke så vigtig	9	6 %
Ingen betydning	4	3 %

Kommentar

Langt den overvejende del tillægger amatørorkestertiden væsentlig betydning for den senere udvikling til professionel. Amatørorkestrene arbejder meget seriøst og arrangerer kurser, konkurrencer, stævner og koncerter, der er med til at udvikle de musikalske evner.

Spørgsmål 5: På hvilken institution har du modtaget din professionelle uddannelse?

Det Kgl. Danske Musikkonservatorium	72	32 %
Det Jyske Musikkonservatorium	28	12 %
Det Fynske Musikkonservatorium	14	6 %
Nordjysk Musikkonservatorium	8	4 %
Vestjysk Musikkonservatorium	6	3 %
Udenlandsk musikkonservatorium	44	20 %
Anden uddannelsesinstitution	11	5 %
Privat undervisning	41	18 %

Herudover har 1 studeret ved Rytmisk Musikkonservatorium.

Kommentar

Musikkonservatorierne spiller naturligvis en hovedrolle, men flere studerende har også frekventeret anden undervisning. Den forholdsvis store andel af "Udenlandsk musikkonservatorium" kan forklares ved, at de respektive studerende er af udenlandsk herkomst, men senere er blevet tilknyttet et dansk orkester.

Spørgsmål 6: Kunne du have lyst til at arbejde med amatører, for eksempel som dirigent eller instruktør?

Ja	97	68 %
Nej	17	12 %
Ved ikke	28	20 %

Kommentar

Det er positivt, at størstedelen af de adspurgte har lyst til at arbejde med amatører. Det bekræftes i praksis ved, at orkestrene ikke har de store vanskeligheder med at rekruttere dirigenter og instruktører, og også ved det faktum, at mange af dem fortsætter i årevis.

Spørgsmål 7: Kunne du tænke dig en efteruddannelse, rettet mod arbejde med amatører?

Ja	37	26 %
Nej	52	37 %
Ved ikke	53	37 %

Kommentar

En forholdsvis ensartet besvarelse, som måske skal ses i lyset af manglende praktisk mulighed for at arbejde med amatørorkestrene på faste øveaftener og til orkesterstævner o. lign. sideløbende med det professionelle arbejde.

Foto: Joan Mikkelsen

Spørgsmål 8: Hvis ja, hvilke fag skulle den indeholde? (gerne flere krydser)

Elementær slagteknik	3	5 %
Videregående slagteknik	2	3 %
Instrumentation	3	5 %
Hørelære	4	6 %
Partiturstudier	4	6 %
Andet, angiv fag:		
- Direktion	23	40 %
- Arrangement	2	3 %
- Pædagogik	8	14 %
- Psykologi	2	3 %
- Instrumentkendskab	2	3 %
- Repertoire	1	2 %
- Rekruttering	1	2 %
- PR	1	2 %
- Fundraising	1	2 %
- Instruktør	1	2 %
- Piano	1	2 %

Kommentar

Besvarelserne rammer i høj grad også de behov, som amatørmusikken har, men som man ikke råder over de fornødne midler til at gennemføre.

Spørgsmål 9: Føler du dig tilstrækkeligt informeret om arbejdsmarkeds- mulighederne for at arbejde med amatører?

Ja	52	37 %
Nej	90	63 %
Ved ikke	0	--

Kommentar

Eftersom orientering om arbejdsmulighederne blandt amatører så vidt vides ikke indgår i konservatoriernes studieplaner, er der ikke noget mærkeligt i, at professionelle musikeres kendskab til dette område beror på tilfældigheder. Spørgsmålet er naturligvis, hvad man kan gøre ved det. På DAMs hjemmeside bør måske omtales, at amatørmusikken i høj grad benytter sig af professionel instruktion, men siden er af gode grunde ikke det første sted, en professionel musiker vil søge. En bedre idé ville måske være fremstilling af brochurer til fremlæggelse de steder, hvor professionelle musikere færdes.

Spørgsmål 10: Kender du noget til amatørmusikorganisationernes dirigentkurser?

Ja	39	27 %
Nej	103	73 %

Kommentar

At kendskabet til eksempelvis DAMs dirigentkurser ikke er udbredt blandt professionelle musikere, har sikkert en tilsvarende begrundelse som resultatet af spm. 9. Problemet kan muligvis afhjælpes på samme måde, altså ved fremstilling og udsendelse af brochuremateriale.

Spørgsmål 11: Synes du din uddannelse har været gennemæssigt bred nok?

Ja	81	57 %
Nej	44	31 %
Ved ikke	17	12 %

Kommentar

Et betragteligt flertal erklærer sig tilfreds med uddannelsens bredde. Igen skal indregnes, at der i de fleste tilfælde er tale om forhold for mange år siden.

Spørgsmålene 12-14 var kun for konservatorieuddannede:

Spørgsmål 12: I dag er der på konservatorierne et valgkatalog med valgfrie fag. Hvilke øvrige fag kunne du have ønsket dig under din uddannelse?

Respondenterne har anført 85 forslag, herunder bl.a.

- Arrangement og komposition
- Improvisation
- Direktion
- Pædagogik
- Rytiske fag
- Psykologi
- Markedsføring og
- Orkesterskole.

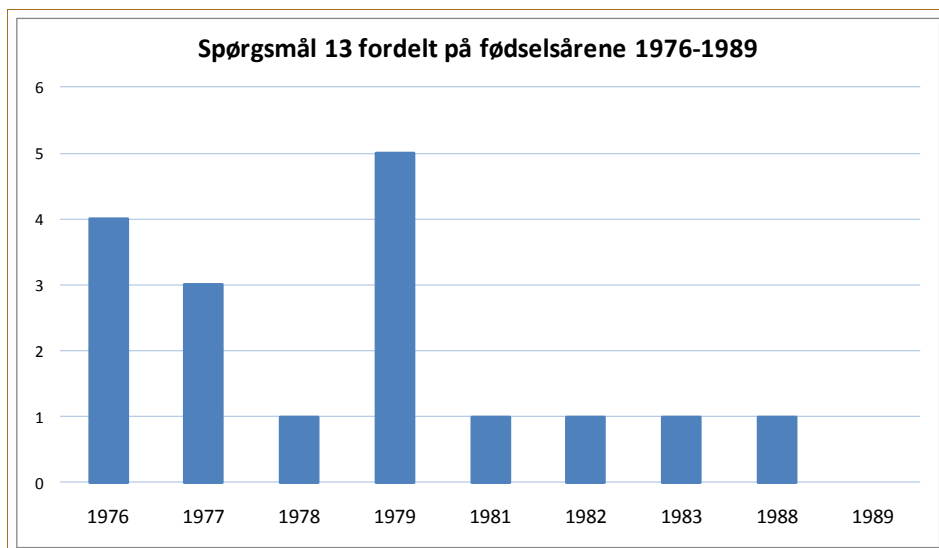
Men paletten er meget bredere, jf. oversigten i bilag 3.

Foto: Joan Mikkelsen

Spørgsmål 13: Mange studerende ønsker selv at fravælge pædagogikken under deres uddannelse. Synes du pædagogiske fag skal være obligatoriske eller valgfrie?

Obligatoriske	37	28 %
Valgfrie	86	67 %
Ved ikke	7	5 %

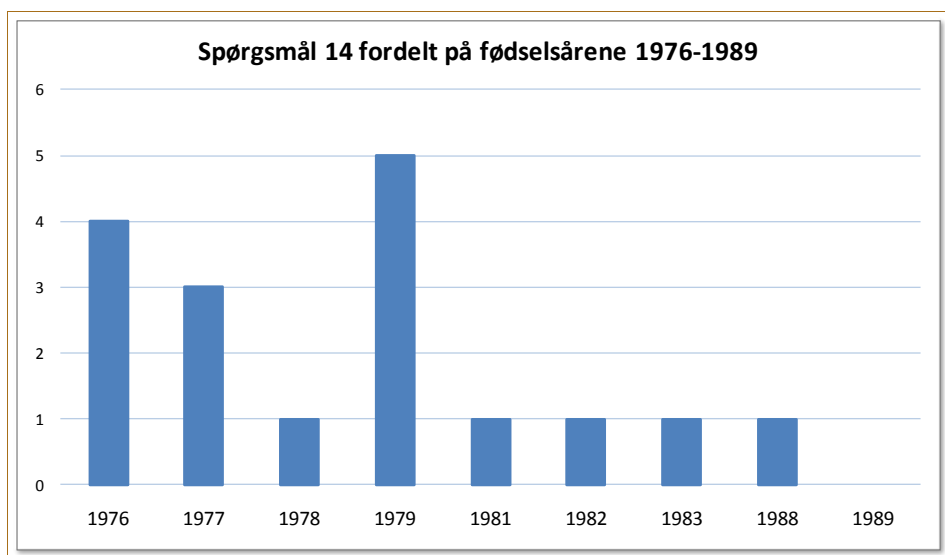

Kommentar

Et stort flertal går ind for, at de pædagogiske fag bør være valgfrie. Igen må dog tages det forbehold, at de fleste af respondenterne har overstået deres konservatorieuddannelse for mange år siden.

Spørgsmål 14: Bør de pædagogiske fag placeres i starten eller i slutningen af uddannelsen?

Starten	19	15 %
Slutningen	67	51 %
Ved ikke	44	34 %

Kommentar

Flertallet går ind for, at de pædagogiske fag placeres i slutningen, men mange er dog i tvivl om placeringen. I øvrigt samme forbehold som ovenfor.

Mulighed for afsluttende kommentarer på svarkemaet.

*Her fik deltagerne lejlighed til at kommentere undersøgelsen eller spørgsmålene. **Se resultatet i bilag 2.***

Generel kommentar

Det er vores indtryk, at respondenterne har tillagt undersøgelsen betydning. Det fremgår bl.a. af den omfattende ønskeseddel (bilag 3) og af bilag 2, hvor en del har gjort sig ulejligheden med at kommentere arbejdet med amatørmusikere og den undervisning, de har modtaget på konservatoriet. Hvad det sidste angår, bør indregnes det forbehold, at hovedparten af de adspurgte udtaler sig om en konservatorieuddannelse, som de har modtaget for mange år siden, og at svarene derfor ikke nødvendigvis gælder den undervisning, der tilbydes i dag. Men der synes under alle omstændigheder at være stor interesse for den pædagogiske og psykologiske side af uddannelsen.

Det videre arbejde

Undersøgelsesresultaterne motiverer i høj grad DAM til at udbygge sin kursusvirksomhed og til at søge endnu tættere kontakt til den professionelle musikverdens uddannelsesinstitutioner. Derfor vil DAM arbejde videre med følgende 3 temaer:

Etablering af nye kurser

Som nævnt har undersøgelsen afdækket flere behov, hvoraf nogle med fordel kan dækkes af DAM under indtryk af, at disse også savnes på amatørmusikområdet. Det drejer sig primært om kurser i *Markedsføring* og *Rekruttering*.

Dialog med konservatorier og musikskoler

Dialogen vil forhåbentlig kunne føre til et organiseret, gensidigt samarbejde, specielt på kursusområdet. Kurser der tilbydes de musikstuderende, kunne måske også have amatørmusikkens interesse.

Foto: Joan Mikkelsen

Formidling m.v. af resultaterne

DAM har en bred kontaktflade, som vil have en naturlig interesse i undersøgelsesresultaterne. Det gælder

- Kulturministeriet
- Undervisningsministeriet
- Dansk Musiker Forbund
- Danmarks Musikskole Sammenslutning

hvortil kommer samarbejdspartnerne i Danmarks Musikråd.

Ansvarlig for rapporten

DAMs Hovedbestyrelse.

Projektleder: Formanden for DAM, Poul Svanberg, som også tog initiativet til undersøgelsen.

Konsulent: Steen Lindholm (Amatørmusikkonsulent i DAM).

Teknisk produktion: Firmaet EDUCASE.

I spændingsfeltet mellem professionel og amatør

af Steen Lindholm

Egentlig er det noget pjat at sætte skel mellem professionelle og amatører, for vi er alle *amatører* for Vor Herre. Helt bogstaveligt, fordi en amatør som bekendt er én, der elsker noget, afledt af det latinske verbum *amo = at elske*. Og forhåbentlig dyrker vi alle musikken, fordi vi holder af den, uanset om det nu er vort erhverv eller ej. Hermed være også sagt, at nogen får penge for det, andre ikke, og det er så de førstnævnte, vi kalder professionelle. Og for at det ikke skal være løgn, findes der en del musikere i dette land, som er professionelle det ene øjeblik og amatører det næste: den orkestermusiker, som sætter sig ned i sin stue efter arbejdstid og spiller kammermusik med vennerne, er således professionel om dagen og amatør om aftenen. Specielt inden for det rytmiske område finder man også mange deltids professionelle, altså musikere, som ikke kan leve af at spille, selv om de gerne ville. Nogle af dem bevæger sig idelig frem og tilbage mellem amatørverdenen og den professionelle verden. Jeg hørte for nogle år siden en rytmisk musiker definere en amatør som en, der "ikke er dygtig eller smart nok til at lave penge på sin musik", og sådan kan man naturligvis også se på det. Det er dog ikke en definition, jeg personlig bryder mig om.

Den bedste definition på forskellen mellem en amatør og en professionel er for mig stadig den, som amatørteatermanden Arne Aabenhus sammen med den professionelle fløjtenist Johan Bentzon udformede:

En amatør er et menneske, der uden kommerciel hensigt bevidst stræber efter at være skabende eller genskabende på et af kunstens områder, mens en professionel har det skabende og genskabende som erhverv. Begge kan arbejde idealistisk og con amore og have samme holdning til kunst, individ og samfund. Uddannelse, skoling og kvalitetskrav giver ingen klar afgrænsning. Der findes alle former for overgange. Der findes betydelige autodidakter, og man træffer gode og dårlige udøvere hos amatører som hos de professionelle. (Citat fra "Musikkens amatører skal behandles professionelt". Statens Musikråd 2002).

Enhver professionel har ud fra denne definition en fortid som amatør. Det gælder også denne artikels forfatter, der trådte sine musikalske barnesko dels på Københavns kommunale Sangskole, også kaldet Københavns Drengekor, dels på de navnkundige amatørsymfoniorkesterstævner om sommeren på Askov Højskole. Når jeg ser på medlemsfortegnelserne for vore professionelle orkestre, finder jeg mange gamle sangskoledrenge der, ligesom mange professionelle orkestermusikere vil huske, at de indhøstede uvurderlig erfaring i orkesterspil på Askov-stævnerne, hvor over 300 amatørmusikere hver sommer mødte for at spille under top-professionelle instruktører og dirigenter. Det var lang tid før konservatorierne etablerede deres egne fælles orkesterstævner. De store amatørsymfoniorkestre og Askov var steder, hvor man lagde grunden til sin senere karriere som professionel orkestermusiker eller dirigent. Jeg selv spillede klaver og var derfor ikke noget oplagt bud på deltagelse i en Beethoven symfoni, men til gengæld kunne jeg bruges i slagtøjsafdelingen, hvor jeg

med skiftende held betjente bækkenerne i en Rossini-ouverture eller triangelen i sidste sats af Tjajkovskijs 4. symfoni.

Jeg har gennem hele livet været så heldig at befinde mig i spændingsfeltet mellem professionelle og amatører. Som sangskoledreng modtog jeg i virkeligheden en professionel skoling, senere tog jeg to diplomeksaminer på Det Kgl. Danske Musikkonservatorium, først som organist og siden som orkesterdirigent, og i min dirigentkarriere har jeg dirigeret både rent professionelle orkestre og kor samt rene amatørensemble. Desuden har jeg stået i spidsen for en lang række opførelser af store værker for soli, kor og orkestre med amatørsangere og orkestre, der blev sammensat ud fra en stamme af professionelle musikere, suppleret med konservatorieelever og udvalgte amatører. Solisterne var selvfølgelig professionelle. Denne sidste blandingskonstruktion har altid tiltrukket mig i særlig grad. Den har været overordentlig spændende og givende at arbejde med, og jeg bilder mig ind, at både de professionelle og amatørerne har haft stor glæde af samværet.

Hvad er det, der gør, at den professionelle musiker efter en lang arbejdsdag og en opslidende prøve i sit orkester pakker instrumentkassen og i sin fritid deltager i et projekt med amatører og professionelle i skøn forening? Det er næppe honoraret, når man tager størrelsen af samme i betragtning. Mon ikke det snarere er glæden ved musikalsk samvær på frivillighedens præmisser? I det daglige orkesterarbejde må man acceptere dagens menu, og vi ved også alle, at den kan være mere eller mindre velmagende. Uanset om man har lyst, er man under alle omstændigheder forpligtet. For den professionelle er amatørerne et frivilligt tilvalg, og i deres verden møder man mennesker, der ganske vist ikke har den samme tekniske uddannelse eller rutine som én selv, men hvor til gengæld glæden og begejstringen over musikken ikke er til at tage fejl af. Det er som oftest meget givende og kan langt hen ad vejen kompensere for tekniske ufuldkommenheder. Samtidig skal man naturligvis stadig have i erindring, at det at være amatørmusiker ikke nødvendigvis betyder, at man ikke kan spille rent eller hele tiden bruger forkerte fingersætninger.

For amatøren er samværet med den professionelle overordentlig inspirerende. Det er betryggende og lærerigt at sidde sammen med professionelle og blive løftet af dem. Det gælder for resten også for professionelle, at tilstedeværelsen af nogen, der er bedre end én selv, kan hæve niveauet for et helt ensemble: Selv husker jeg fra min tid som korsyngemester ved Den Kgl. Opera, at når vi havde besøg af en rigtig stor gæstesolist, sang alle, både de øvrige solister og koret, over deres normale formåen! Der er tilsvarende en kæmpe inspiration for amatøren i de professionelles tilstedeværelse.

Vestjysk Symfoniorkester var, i det mindste i 1980'erne, hvor jeg kendte til det, et mønstreksempel på samarbejde mellem professionelle og amatører. Den professionelle grundstamme bestod af Vestjysk Kammerensemble med 10 topprofessionelle musikere, der samtidig underviste på Vestjysk Musikkonservatorium. Ved siden af sig havde de deres egne konservatorieelever, og den tredje ingrediens i orkestret var lokale amatørmusikere. Endelig engagerede man ad hoc professionelle og semi-professionelle musikere til at assistere. Resultatet

var en som oftest velfungerende helhed, til glæde for alle medvirkende og publikum.

I den foreliggende undersøgelse er det glædeligt at konstatere, at et overvældende flertal af musikere giver udtryk for, at de kan tænke sig at arbejde med amatører. Amatørerne har nemlig brug for den professionelle bistand, både i form af instruktører og som spillende assistance i orkestrene: Skal kvaliteten hos amatørerne højnes, er forbindelsen til de professionelle afgørende. Omvendt har de professionelle også brug for amatørerne: ud over at være væksthushus for kommende erhvervsmusikere leverer amatørerne en væsentlig del af de professionelle eksistensgrundlag i form af den interesse, der blandt amatører er for seriøs musik, eller som en betragtelig del af det engagerede publikum, der befinder sig i vore koncertsale.

Foto: Joan Mikkelsen

Bilag 1

Projekt "Veje til en professionel karriere"

20. 01. 2007 - revideret 15. 05. 2007

Projektansvarlig: DAM's hovedbestyrelse

Projektleder: Poul Svanberg (formand for DAM)

Samlet tilskudsbehov: 276.000,-

Projektets baggrund

Alle professionelle musikere har været amatører – lige fra den første undervisning f.eks. på en musikskole til deltagelse som musikstuderende på et konservatorium. Undervejs har alle gennemløbet en udvikling via medlemskab af amatørverdenens kor/orkestre og deltagelse i de ad hoc kursustilbud, som disse organisationer har formidlet.

De bidrag, som amatørmusikken kan yde i skabelsen af professionelle musikere er givet af afgørende betydning, men desværre ikke belyst og dokumenteret.

Projektets formål

En undersøgelse kan derfor bidrage til at belyse, hvorledes yngre professionelle musikere vurderer de mange elementer, der tilsammen har skabt vedkommendes kompetence. Formålet vil være

- dels at få inspiration til valg af de bedst mulige kursustilbud for amatørområdet
- dels at skabe grundlag for at indgå i et kursus samarbejde med den professionelle verdens organisationer, herunder musikskoler
- dels at bidrage til, at den nuværende skarpe skelnen mellem musikverdens amatører og professionelle blødes op i respekt for hinandens arbejde og til et samarbejde, der ikke skader, men netop styrker alle de udøvende til gavn for samfundets kulturliv.
- og endelig at inspirere andre kunstneriske genrer til at indlede en tilsvarende "produktudvikling", der kun kan forbedre kvaliteten af kompetenceniveauet og styrke interessen for de kunstneriske udfoldelser.

Projektets gennemførelse

Undersøgelsen tænkes gennemført dels ved spørgeskemaundersøgelse, evt. fulgt op af en række interviews af de adspurgte. Målgruppen er de musikere, der indenfor de seneste 5 år er udgået fra landets konservatorier med bestået afgangseksamen.

Det forudsættes, at konservatorierne vil stille navnene til rådighed til brug for henvendelsen. Alternativt forventes, at de respektive musikfagforbund afgiver sådanne kilder.

Besvarelserne anonymiseres og opsamles i en rapport, der gøres tilgængelige for alle involverede.

Projektet vil omfatte følgende etaper:

1. en etape, hvor der indhentes navne og adresser
2. en etape, hvor spørgeskemaet udarbejdes
3. en etape, hvor skema og introduktion af formålet og "spilleregler" udsendes
4. en etape, hvor besvarelserne sammenfattes
5. en etape, hvor evt. opfølgende interviews foretages til supplerung af besvarelserne
6. en etape, hvor der opstilles forslag og anbefalinger til brugen af materialet
7. en etape, hvor rapporten underkastes høring i styregruppen, fagorganisationerne, respondenterne og bevillingsmyndigheden
8. en etape, hvor rapporten kommunikerer ud til involverede amatørorganisationer og bevilling

Projektet forventes at kunne gennemføres på en periode over 4-6 måneder.

Projektets organisering

Projektet forankres under DAM's hovedbestyrelse, som altså vil være hovedansvarlig overfor bevillingsmyndigheden.

Der udpeges en projektleder, der kan forestå udarbejdelsen af spørgeskema, interviews, sammenfatning og rapportering af resultatet. Projektlederen er ansvarlig overfor DAM's hovedbestyrelse.

Budgetoverslag

For at få et realistisk billede af projektomkostningerne, er der frembragt et uforbindende overslag fra et mindre privat konsulentfirma, der fortrinsvis arbejder for universiteter.

Overslaget er vedhæftet ansøgningen og omfatter kr. 276.000,- inkl. moms.

Det, der kan påvirke omkostningerne i nedadgående retning vil være antallet af respondenter, brugen af konsulenter kontra frivillig arbejdskraft samt omfanget af nødvendige interviews o.lign.

DAM/Poul Svanberg

Bilag 2

Afgivne kommentarer i slutningen af spørgeskemaet

1. Med hensyn til de **pædagogiske fag** på konservatoriet blev de i min konservatorietid gjort til en straf man fik, hvis man ikke spillede godt nok til en årsprøve, og det i sig selv var med til at devaluere pædagogikken, således at det ikke blev noget man overvejede at vælge, men noget man var heldig at slippe for. Jeg håber der er ryddet op her, for de fleste musikere jeg kender står også i én eller anden undervisningssituation med jævne mellemrum, og mange savner de pædagogiske værktøjer, vi burde have fået med fra konservatoriet.
2. I relation til min alder, er jeg nok udenfor den gruppe, I vil i forbindelse med
3. Har selv **undervist amatører**, børn såvel som voksne, siden 1972
4. Generelt har danske strygerstuderende svært ved at prøvespille, specielt disciplinen **orkesterstudier**. Et fag, der åbenbart stadig er undervurderet af deres lærere.
5. Min allerførste musikundervisning var ikke, som jeg ellers skrev, i en musikskole. De fandtes ikke i den form endnu. Jeg modtog undervisning i noget, som hed "folkeskolernes frivillige musikundervisning" i Esbjerg kommune. Jeg fik violinundervisning, og deltog også i noget sammenspil i et "blandet" orkester (violin og blokfløjter). Da jeg nogle år senere modtog privatundervisning på violinen, blev jeg koblet på Esbjerg Musikhøjskoles orkestre – kammerorkestre og symfoniorkestre. Jeg har en lidt speciel tilknytning til amatørmusiklivet i DK – nemlig som komponist og arrangør af værker til amatørorkestre og musikskoler (navnlig i det sydjyske område).
6. Deltagelsen i amatørmusikken har for mig været altafgørende for at jeg blev musiker! Havde så meget at spille i orkestrene, at jeg det tredje år efter at jeg begyndte at spille obo, havde ikke mindre end 60 koncerter som amatør. Har i en årrække fungeret som instruktør for blæserne ved SASO, men det ligger ca. 10 år tilbage. Det var meget givende. En **organiseret efteruddannelse/opfølgning efter ansættelse** ville være vigtigt.
7. Jeg er uddannet på Rytmaskonservatorium.
8. Jeg har dyb respekt for amatørernes entusiasme. Og kan godt komme med bidrag i fremtiden. Efter denne her sæson, bliver jeg pensionist, så er da tid til at spille andre steder.
9. Arbejdet med amatørorkestre er inspirerende og spændende. At få alle til at yde deres bedste kræver ikke blot musikalsk indsigt, men også **psykologisk indsigt** i hvert enkelt individ. Deres spontane musikglæde (om end det ikke altid lyder kønt) er en utrolig drivkraft, der sommetider i professionel sammenhæng kan være mindre udtalt. Jeg har i over 10 år instrueret og dirigeret masser af amatørorkestre (fortrinsvis blæsere) og det er virkelig et spændende arbejde, der fint supplerer arbejdet i et professionelt orkester.

10. Tvungen pædagogisk undervisning er en absurditet, som er nedværdigende for faget. **Pædagogik** bør derimod være en selvstændig efteruddannelse, som burde kunne tages sideløbende med arbejde, sådan som den pædagogiske meritexamen, som findes for lærere og pædagoger. Hvis der fandtes en sådan uddannelse, som samarbejdede med andre institutioner såsom ESTA og Suzuki Societies for strygere, så modne musikere med interesse for pædagogik kunne få mulighed for at fordybe sig i en pædagogisk retning efter eget valg, med støtte i konservatoriet, ville man virkelig kunne højne niveauet af undervisningen. De studerende bør være så modne, at de selv kan være med til at definere uddannelsens indhold, da traditionen inden for fag som metodik og pædagogik (i hvert fald hvad strygere angår) er nærmest ikke-eksisterende i DK. Derfor er et pædagogik – studium for strygere totalt uattraktivt i DK som ordningen er nu. Der er simpelt hen ingen tradition eller skole man "stoler på", hvorfor private institutioner som Suzuki – instituttet og enkeltpersoner ofte med udenlandsk baggrund eller skoling udgør eliten af pædagogikken på???
11. Jeg synes alle, der studerer et orkesterinstrument, skal have et minimum af viden og kunnen om **direktion**, da vi resten af livet skal arbejde sammen med dirigenter, også for at kunne håndplukke de mennesker, der måske har talenter i den retning. Gode danske dirigenter kan vi ikke få for mange af.
12. Mit indtryk af de **pædagogiske undervisere** er, at der er meget langt fra livet på konservatorierne til virkeligheden på musikskolerne. Suzuki er desværre næsten det eneste brugbare værktøj.
13. Min generelle holdning til **konservatorieuddannelsen er, at den bør være ret individuel og dermed fleksibel**. Der er næppe to musikere, der får ens arbejdsopgaver senere i livet. Talent, interesse og tilfældigheder afgør ofte, hvad vi beskæftiger os med, men det er efter min mening væsentligt, at konservatoriet udbyder en bred vifte af fag, evt. i kursusform udover de naturligt obligatoriske (hovedfag, hørelære, kammermusik mm).
14. Arbejder **MEGET OFTE som instruktør** ved diverse amatørorkestre rundt om i landet. Måske ca. 10 weekends går med dette arbejde, som jeg sætter meget højt. Er desuden instruktør på det årlige Vesterlund - kursus, som er et kursustilbud til unge mellem 13-20 den første uge af skolernes sommerferie. Underviser ikke fast nogle steder, da det binder mig for meget i min freelance-tilværelse. Er dog fast tilknyttet konservatorierne i Shenyang (Kina) samt Santiago (Chile).
15. Igennem hele min karriere har jeg arbejdet med amatører – og med stor glæde.
16. Er **strygerinstruktør for Fyns Amatørsymfoniorkester**. Har i mange år været instruktør og dirigent for Næsby Kammerorkester. Plus diverse instruktørjobs for amatører! Er uddannet statsprøvet musikpædagogik i violin, bratsch samt kammermusik.
17. Jeg kunne **ønske, at musikuddannelserne blev opprioriteret** ved bl. a., at alle klassiske orkesterstudenter spiller i orkester i flere perioder i året, at studenterne får akkompagnement i en ½ time hver!! Vi mister gode studenter til udlandet fordi de har bedre forhold og større klasser. Amatør-

musikken er byggestenen i det professionelle musikliv. Jeg har selv nydt godt af at komme fra Norge, hvor vi har skolekorps og orkestre i utrolige mængder. Niveaue er derfor højt på de proffe, og på amatørerne ... fordi de har en enorm bredde at tage af ... konkurrencen er derfor højere. Jeg underviser selv både på musikskolen i Odense, konservatorierne i Odense og Århus og ved sommerkurset på Vesterlund. Der er desværre ikke mange studerende og nybegynderelever i forhold til i Norge, men der er dog nogle..som også er rigtig gode. Mit hjertesuk er bare, at vi skulle være flere!

18. Det er for mig vigtigt, at dem, der vil **uddanne sig til pædagoger skal have de mest optimale forhold** til dette, ligesom at dem, der vil uddanne sig mere "smalt" på deres instrument, ligeledes skal have de mest optimale forhold. Jeg mener overhovedet ikke, at tvang i form af obligatorisk pædagogik hører hjemme på en videregående uddannelsesinstitution, hvis tilbuddet og lærerkræfterne er på et tilstrækkeligt højt niveau, skal de interesserede elever nok finde ud af at vælge selv. Resultatet af det modsatte er, at de rene instrumentalister spilder tid på pædagogik til stor gene for de øvrige elever, der måske rent faktisk interesserer sig for pædagogikken og arbejdet med amatører. Dette vil uvægerligt føre til, at niveauet for begge uddannelser forringes.
19. De **pædagogiske færdigheder er vigtige at få med under uddannelsen**. Men under min uddannelse på DKDM i 1996 oplevede jeg, at bifagene tog for meget tid bort fra hovedfagsundervisningen. Jeg valgte at skifte uddannelsessted til Edsbergs Musikinstitut bl.a. på grund af dette. Her var der fokus på hovedfag og kammermusik, en satsning jeg ikke fortryder. Jeg tror, at det er vigtigt at pædagogiske fag introduceres sent i uddannelsesforløbet, da de instrumentale færdigheder på dette tidspunkt forhåbentligt er kommet på et niveau, som tåler konkurrence fra andre fag. Desuden mener jeg, at pædagogiske fag kræver en vis forståelse og interesse for basal psykologi.
20. Jeg synes, at den konservatoriestuderende tidligt i uddannelsen gør sig klart, hvordan arbejdsmarkedet / mulighederne til arbejde ser ud, og at man tidligt er bevidst om det givne arbejdes betingelser.
21. **Mine år i diverse amatørorkestre** har givet mig både lysten og i **særlig høj grad udviklet de færdigheder og det repertoirekendskab**, der gjorde mig kvalificeret til at starte mit professionelle virke i en meget tidlig alder. Ikke mindst takket været gode og inspirerende dirigenter.
22. Med mulighed for at fravælge efter en standpunktsprøve, hvis man ønsker at fokusere mere på sit eget spil fremover.
23. Der burde være flere valgfrie fag på kons. På DKDM har jeg kun modtaget 3 valgfag. Dertil burde der også være mulighed for fordybelse i valgfag.
24. **Pædagogik skal hen imod slutningen af éns uddannelse**, da man er begyndt at se på éns muligheder efter endt uddannelse.
25. Jeg underviser en trompetelev på konservatoriet i Ålborg og oplever den **pædagogiske indsats som meget ustruktureret undervisning**.

26. Jeg ville ønske at man gjorde meget mere ud af i starten af amatørrens virke, at orkesterspil kom mere i fokus, det betyder rigtig meget med samspil. Har arbejdet med amatører i 30 år og nyder det stadig.

Bilag 3

Uddybning af spørgsmål 12: I dag er der på konservatorierne et valgkatalog med valgfrie fag. Hvilke øvrige fag kunne du have ønsket dig under din uddannelse?

Der blev angivet følgende forslag:

1. En række fag af mere akademisk karakter
2. Improvisation
3. Orkesterskole
4. Psykologi
5. Psykologi og pædagogik
6. Dirigentundervisning
7. Direktion, PR- sælg dig selv
8. Psykologi / mentaltræning
9. Pædagogik er nok en af de ting, jeg oftest savner
10. Øvekultur, clinics med fr. trompetister, alm. Dannelse, jazzfrasering, instrumentkendskab
11. Improvisation
12. Markedsføring
13. Jazz
14. Rytmask musik
15. Arrangement
16. Pleje af violin/strygeinstrumenter
17. Kammermusik
18. Rytmask "kursus"
19. Brugsklaver-minded undervisning for pædagogikstuderende med henblik på akkompagnement af elever i stedet for eget skønspil
20. Direktion
21. Direktion
22. Komposition, instrumentation og orkestrering
23. Vejledning i SKAT
24. Jeg har studeret på flere tyske højskoler, men jeg ville have ønsket mig mere om kropsarbejde, mental træning og optrædestræning
25. Kender ikke den nuv. uddannelse (måske kurser i folkemusik på violinen/improvisation). Kropsbevidsthed/afspænding under spillet)

26. Ny musik, direktion, mere pædagogik og praktik indenfor undervisning
27. Musikmedicin/musikersundhed
28. Lydoptagelser, Studio
29. Mere klaver, mere kammermusik, mere nutidig musik
30. Improvisation
31. Direktion
32. Komposition
33. Brugsklaver
34. Sceneoptræden, mentaltræning m. h. p. konkurrence- og koncertsituationer
35. Direktion
36. Mental træning
37. Improvisation
38. Pædagogisk efteruddannelse med metodik (gerne efter eget valg)
39. Markedsføring, pædagogik
40. Becifrings-klaver
41. Praktik i et professionelt orkester
42. Rytmask musik
43. El - bas
44. Rytmiske fag
45. Nogle pædagogiske fag (havde ingen selv)
46. Improvisation
47. Rytmask klaver
48. Meget mere hørelære
49. Klaver rettet mod at kunne undervise og ikke al den "kunstspil" –kurser i rytmask musik og rytmik
50. Da jeg gik, var der ikke valgfag, men pædagogik for violin børn og orkesterdirektion kunne jeg godt have brugt
51. Direktion
52. Rytmask musik, sceneoptræden, mental træning
53. Rytmiske fag
54. Psykologi m.h.t. tackling af scenestress
55. Drama
56. PR / Marketing
57. Arrangement
58. Mere arrangement og kammermusik

59. Direktion og arrangement
60. Ingen, men absolut mere hovedfagsundervisning, da det er det eneste, der betyder noget ved konkurrencer om ledige stillinger
61. Sang
62. Direktion, Drama på solistklasse i lighed med sangere
63. Jeg synes, der burde være orkester ved alle konservatorier. Orkesterrepertoire- timer under hele uddannelsen ½ times akkompagnement hver uge (det tilbyder de ved de andre højskoler i bl. a. i Sverige og i Norge)
64. Mere hovedfag
65. Maskinskrivning, sprog, psykisk beredskab til erhvervet, ergonomi, vejledning vedr. skattemæssige situation
66. PR, fundraising, coaching, trad. klaverundervisning kunne med fordel erstattes af brugsklaver- undervisning, så man ikke spilder både elevs og lærers tid
67. Arrangement, direktion, pædagogik
68. Improvisation
69. Barok
70. Orkesterrepertoire
71. Et fag om at samarbejde og værktøjer til at løse problemer på arbejdspladsen
72. Komposition
73. Direktion
74. Markedsføring, hvordan man sælger sig selv, elementær partiturlæsning, improvisation
75. Orkesterstemmespil, improvisering
76. Improvisation
77. Mere vejledning til den enkelte studerende/mere individuel behandling
78. Barokmusik
79. Pædagogik, markedsføring
80. Smilekursus
81. Direktion
82. Pædagogisk metode på mit instrument
83. Bifagsklaver skulle indeholde mere brugsklaver
84. Brugsklaver
85. Becifringslære og – spil.

